DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS (2010)

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Slaugos teorija ir praktika (5 kreditai, 150 val.)	**Medicina (06B) Visuomenės sveikata (09B) Slauga (10B)**	**Medicinos**	**Slaugos ir vidaus ligų pagrindų katedra**
Studijų būdas	**Kreditų (valandų) skaičius**	**Studijų būdas**	**Kreditų (valandų) skaičius**
Paskaitos			
Konsultacijos	0,2 kredito(6 val.)	Individualus darbas	4,8 kredito (144 val.)

Dalyko anotacija:

Tikslas: įgyti daugiau žinių ir giliau suprasti šiuolaikinės slaugos sampratą, klasifikaciją ir sritis; slaugos proceso reikšmę užtikrinant kokybišką ir efektyvią slaugą; suprasti slaugos teorijos esmę, sužinoti ir mokėti taikyti praktikoje pagrindinius slaugos modelius, kurių panaudojimas esminiai pagerina slaugos kokybę.

Temos:

Slaugos teorija

Šiuolaikinės slaugos samprata. Slaugos tikslai ir uždaviniai. Slaugos sritys ir klasifikacija. Bendruomeninės ir klinikinės slaugos sampratos. Slaugytojų specialybės, subspecialybės, funkcijos ir pareigos.

Slaugos teorijos pagrindai: slaugos modelio samprata, slaugos proceso samprata, slaugos mokslo samprata.

Slaugos teorija: apibūdinimas, reikšmė, raidos etapai, komponentai. Modelio samprata. Modelių skirstymas. Slaugos teorijų klasifikacija. Svarbiausios slaugos teorijos sąvokos. Slaugos modelio apibūdinimas, tikslai, skirstymas. Slaugos modelio komponentai. Slaugos modelio pasirinkimas. Slaugos modeliai. Biomedicininis slaugos modelis. Florence Nightingale slaugos modelis. Hildegard Peplau psichodinamis slaugos modelis. Virginijos Henderson slaugos modelis. Betty Neuman sveikatos sistemų modelis. Dorothea Orem savirūpos modelis. N. Roper, W. Logan ir A. Tierney gyvenimo veiklos modelis. Abrahamo Haroldo Maslow motyvų teorija. Eriko Eriksono psichosocialinė asmenybės vystymosi ir krizių teorija. Callista Roy adaptacinis slaugos modelis. Imogene King sąveikos modelis.

Slaugos proceso ir plano samprata. Pagrindiniai slaugos plano etapai. 1 etapas – slaugos duomenų nustatymas bazinei ir specialiajai slaugai, slaugos duomenų įvertinimas ir slaugos problemų (diagnozių) formulavimas. Aktualios ir rizikos diagnozės. Diagnozių pagrindimas. Slaugos tikslų (artimųjų ir atokiųjų) formulavimas. Slaugos veiksmų planavimas ir įgyvendinimas. Slaugos rezultatų vertinimas. Slaugos dokumentacija. Slaugos istorija.

Slaugos mokslas. Mokslo samprata. Mokslų klasifikacija, struktūra. Mokslo teorijos apibūdinimas. Slaugos mokslas: apibūdinimas, tikslai, principai, objektas ir dalykas. Slaugos mokslo ir praktikos istorinė raida. Slaugos mokslo tyrimo būdai: interviu ir stebėjimas, anketavimas, atranka, eksperimentas, dokumentų analizė, tyrimo rezultatų analizė. Slaugos mokslo tiriamojo darbo atlikimas.

Slaugos praktika

Pagrindinė (bazinė slauga). Pagrindinės gyvybinės žmogaus veiklos slaugos praktikoje ir jų priežiūra. Bendrieji gyvybinių veiklų priežiūros principai: saugi aplinka, bendravimas, kvėpavimas, kraujotaka, valgymas, gėrimas, tuštinimasis, šlapinimasis, normalios temperatūros palaikymas, asmens higiena ir odos priežiūra, mobilumas, užimtumas, miegas. Paliatyvi slauga ir mirštančio ligonio priežiūra.

Gyvybinė veikla - bendravimas: bendravimo ištakos, teorijos, procesas, lygiai ir rūšys, bendravimą įtakojantys veiksniai, individualumas bendraujant, paciento bendravimo problemos (kalbos, klausos, regos, jutimo, judėjimo, atpažinimo) ir slauga, skausmo išgyvenimas. Bendravimas su ligoniu, turinčių psichinių problemų. Bendravimas su vaikais. Bendravimas su paciento giminėmis. Terapinis bendravimas. Empatijos sąvoka ir taikymas slaugoje.

Higieninių ligonio (suaugusio ir vaiko) reikmių užtikrinimas. Asmens higienos būklės įvertinimas ir žinių suteikimas. Veiksniai, veikiantys į asmens higienos įpročius, asmens higienos rūšys. Slaugos problemos, susijusios su asmens higiena. Slaugos veiksmai ir priemonės asmens higienos slaugos problemoms įveikti. Pragulos: atsiradimo priežastys, klasifikacija pagal Nortoną. pragulų profilaktika ir slauga. Skausmas: priežastys, įtakojantys veiksniai. Individualumas. Skausmo vertinimo skalės. Pagrindinės skausmo gydymo priemonės. Slaugos veiksmai mažinantys skausmą. Praktiniai veiksmai vertinant skausmą. Skausmo vertinimo dokumentavimas.

Kvėpavimas, įtakojantys veiksniai. Slaugos problemos susijusios su kvėpavimu. Slaugos veiksmai ir priemonės kvėpavimo problemoms įveikti. Deguonies terapija. Krūtinės ląstos fizioterapija. Aplinkos įvertinimas ir saugios fizinės, socialinės, psichologinės aplinkos įgyvendinimas ir palaikymas. Ligonio saugumo užtikrinimas. Slaugos problemos susijusios su ligonio saugumu. Slaugos veiksmai ir priemonės ligonio saugumo problemoms įveikti. Judėjimas. Įtakojantys veiksniai. Individualumas. Judėjimo sutrikimo laipsniai. Judėjimo režimas. Judėjimo,

rengimosi ir mobilumo problemos. Slauga esant ribotam mobilumui (protezai, galūnių nebuvimas). Ligonio transportavimas. Kūno temperatūros reguliavimas, matavimas ir registravimas. Problemos (karščiavimas, hipotermija ir kt.), slaugos priemonės. Šilumos ir šalčio procedūros. Slaugos priemonės karščiuojant ar esant hipotermijai. Valgymas ir gėrimas. Įtakojantys faktoriai. Maistas ir jo vertė. Individualumas valgant ir geriant. Mitybos sutrikimų įvertinimas. Mitybos sutrikimai: skysčių ir elektrolitų balansas, jo tyrimas bei sutrikimai. Rūgščių - šarmų balansas ir disbalansas. Maitinimo būdai ir priemonės. Natūralus ir dirbtinis maitinimas. Tuštinimasis, įtakojantys veiksniai. Tuštinimosi sutrikimai , jų slauga. Žarnyno valymas (žvakutės, klizmos). Šlapinimasis, įtakojantys veiksniai. Šlapinimosi problemos. Šlapinimosi problemų varginamo ligonio slauga. Šlapimo pūslės kateterizacija. Miegojimas. Miego fiziologija ir tikslas. Miego poreikis. Skirtumas tarp miego ir poilsio. Miegą įtakojantys veiksniai. Miego sutrikimo rūšys. Nemigos varginamo paciento slauga. Užimtumas (darbas ir žaidimai). Lyties raiška, įtakojantys veiksniai ir faktoriai. Lytinė orientacija. Lyties raiškos problemos ir slauga. Mirimas: mirties prigimtis, mirtis ir mirimas. Mirimo koncepcijos ir teorijos. Praradimo kategorijos ir faktoriai, veikiantys jas. Mirštančiojo slauga. Slaugos veiksmai po mirties.
Medicininė slauga. Vaistų administravimas. Peroralinių vaistų administravimas. Vietinio veikimo vaistų administravinas: odos aplikacijos, akių ir nosies lašai, nosies instiliacijos, inhaliatorių panaudojimas, vaginalinės instiliacijos, rektalinės žvakutės. Parenterinių vaistų administravimas: švirkštai, adatos, vakutaineriai, lašinės sistemos, vaistų paruošimas suleidimui, įodinės, poodinės, intraraumeninės, intraveninės injekcijos, intraveninio boliuso suleidimas, heparino terapija. Intraveninė skysčių terapija: naudojami tirpalai, jų laikymo sąlygos, intraveninės terapijos pradžia, eiga, priežiūra, tirpalų keitimas, intraveninės lašinimo įrangos keitimas. Ligonių apmokymas susileisti vaistus. Žaizdų priežiūra. Ligonių parengimas tyrimams ir jų stebėjimas tyrimų metu ir po jų.
Infekcijos kontrolė ir medicininė aseptika. Slaugytojo vaidmuo kontroliuojant infekcijos pasireiškimą. Aseptikos reikalavimai gydymo įstaigose. Patalpų valymas, dezinfekcija. Instrumentų ir kitų priemonių aseptinė priežiūra. Aseptikos reikalavimai įvairioms slaugos procedūroms. Rankų plovimo technika.
Specialioji slauga: slaugos ypatumai prižiūrint kvėpavimo, širdies kraujagyslių, virškinimo, šlapimo išskyrimo, endokrininės, nervų sistemų ir judėjimo aparato ligomis.

Rekomenduojama literatūra:
Kalibatienė D. Slaugos teorija (mokomoji knyga). Vilnius: UAB „Greita spauda“ l-kla, 2008.
Fitzpatrick J.J., Whall A.L. Koncepciniai slaugos modeliai: analizė ir taikymas (Vertimas iš anglų k.). Vilnius: Žaltvykslės l-kla, 2008.
Kalibatienė D. Slaugos standartai. Vilnius, 2004.
Kalibatienė D. Slaugos istorija. Vilnius, 2004.
Roper N., Logan W.W., Tierney A.J. Slaugos pagrindai: nuo gyvenimo modelio prie slaugos modelio. Vilnius: Egalda, 1999.
Klinikinė slauga. Sudaryt. D. Kalibatienė. Vilnius: Greita spauda, 2008.
Parker M.E., Smith M.C. Nursing Theories and Nursing Practice (Third Edition). Davis Plus, 2010
Clinical nursing practices. Edited by Elizabeth M. Jamieson ...[et al.]. Edinburgh [etc.]: Churchill Livingstone/Elsevier, 2007.

Konsultuojantys dėstytojai:	
1.	**Danutė Kalibatienė (prof. habil. dr.):** Kalibatienė D. Slaugos istorija (mokomoji knyga). Vilnius: UAB “Varosa” l-kla, 2004. Kalibatienė D. Slaugos standartai (mokomoji knyga). Vilnius: Vilniaus universiteto l-kla, 2004. Kalibatienė D. Slaugos teorija (mokomoji knyga). Vilnius: UAB „Greita spauda“ l-kla, 2008. Klinikinė slauga (mokomoji knyga). Sudaryt. ir red. D. Kalibatienė. Vilnius: UAB „Greita spauda“ l-kla, 2008. Kalibatienė D., Aleknienė B., Ožeraitienė V., Aleknaitė I. Lėtinių ligų sukelta anemija internisto praktikoje. Medicinos teorija ir praktika. 2010, t. 16, nr. 4. ISSN 1392-1312 p. 431-437. *Index Copernicus.* Kalibatienė D., Cicėnas S., Jermak R. Plaučių vėžiu sergančių ligonių gyvenimo kokybės ir priežiūros poreikių įvertinimas. Medicinos teorija ir praktika. 2010, t. 16, nr. 4. ISSN 1392-1312 p. 353-364. *Index Copernicus.* Čepanauskienė R., Kalibatienė D., Gurevičius R. Vyrų požiūrio į ankstyvą prostatos vėžio diagnostiką sąsajos su sveikatos įsitikinimais. Sveikatos mokslai/Sveikatos apsaugos ministerija. 2011, vol. 21, nr. 6. ISSN 1392-6373 p. 93-103. *Index Copernicus.* Kalibatienė D., Kalibataitė I. Sveikatos priežiūros darbuotojų požiūris į vakcinaciją nuo gripo. Medicinos teorija ir praktika. 2011 – T. 17 (Nr.4) – p. 421 – 429. SL 1747. ISSN 1392-1312. *Index Copernicus*. Kalibatienė D., Aleknienė B., Aleknaitė S. Infekcijos sukeltos ligos ir jų gydymas Vidaus ligų skyriuje. Medicinos teorija ir praktika. 2011 – T. 17 (Nr.4) – p. 530 – 535. SL 1747. ISSN 1392-1312. *Index Copernicus*. Čepanauskienė R., Kalibatienė D., Gurevičius R. Vyrų požiūrio į ankstyvą prostatos vėžio diagnostiką

	sąsajos su sveikatos įsitikinimais. Sveikatos mokslai. 2011 – T.21 (Nr.6) – p. 93-103. ISSN 1392-6373. *Index Copernicus*. Stundžienė R., Kalibatienė D. Kūdikių mityba Lietuvoje ir užsienio šalyse. Medicinos teorija ir praktika. 2012, t. 18, nr. 4.1. ISSN 1392-1312 p. 361-369. Butėnienė D., Kalibatienė D. Onkologinių pacientų gyvenimo kokybės ir vidinės darnos sąsajos esant paliatyviai priežiūrai. Medicinos teorija ir praktika. 2012, t. 18, nr. 4.1. ISSN 1392-1312 p. 452-460. Šturienė R., Kalibatienė D., Gurevičius R. Vyrų žinių apie prostatos vėžį ir jo profilaktiką sąsajos su socialiniais ir demografiniais požymiais. Visuomenės sveikata. 2012 – T.1, Nr. 56 – p. 62-72. ISSN 1392-2696. *Index Copernicus*. Kalibatienė D., Biliukas M., Kalibataitė I. Lėtinėmis kardiovaskulinėmis ligomis sergančių pacientų vaistų vartojimo analizė. Medicinos teorija ir praktika. 2013 – T. 19 (Nr.1) – p. 23-30. SL 1747. ISSN 1392-1312. *Index Copernicus*. Stundžienė R., Kalibatienė D., Žagminas, K. Vilniaus miesto 6-23 mėnesių vaikų mitybos būklė, sąsajos su vaikų ir motinų socialiniais, demografiniais ir kitais veiksniais. Visuomenės sveikata. 2013, nr. 4. ISSN 1392-2696 p. 67-79.
2.	**Sonata Varvuolytė (dr.):** Kalibatienė D, Varvuolytė S, Alekna V. Investigation of hypolactasia in the elderly. Geriatrija.2006;7(3):136-42. Kalibatienė D, Varvuolytė S. Nauji pirminės suaugusiųjų hipolaktazijos diagnostikos metodai. Medicinos teorija ir praktika.2006;12(4):319-29. Varvuolytė S, Kalibatienė D, Glemžienė I, Kazėnaitė E. Oksidacinė organizmo sistema ir laktazės aktyvumas. Medicinos teorija ir praktika.2007;13(2):170-5. Kalibatienė D, Varvuolytė S. Detection of the C/C-13910 genotype, associated with primary adult-type hypolactasia. Biologija.2007;53(3):25-9. Varvuolytė S, Glemžienė I, Kalibatienė D, Kazėnaitė E, Ožeraitienė V, Vaičekonis V. Oksidacinis stresas ir osteoartritas. Medicinos teorija ir praktika. 2008;14(1):111-7. Varvuolytė S, Kriščiūnienė N. Zalcburgo šeimos medicinos seminarai: ankstyvos diagnostikos svarba. Gydymo menas.2006;9:89-91.
3.	**Aldona Mikaliūkštienė (dr.):** Mickuvienė J, Mikalūkštienė A. Stress impact on sleep quality in young people. International scientific conference: “Nursing science and practice 2011”, May 20-21, 2011; p. 72-73. ISBN 978-9955-634-29-4. Chenkina M, Mikalūkštienė A. First aid provided by nurses. International scientific conference: “Nursing science and practice 2011”, May 20-21, 2011; p. 74-75. ISBN 978-9955-634-29-4. Krunglevičiūtė J. Mikalūkštienė A. The evaluation of psycho emotional state in postpartum women. International scientific conference: “Nursing science and practice 2011”, May 20-21, 2011; p. 91-93. ISBN 978-9955-634-29-4. Mikaliūkštienė A, Juozulynas A, Kalibatienė D. Sergančiųjų 2-ojo tipo cukriniu diabetu gyvenimo kokybės ryšys su ligos trukme ir komplikacijomis. Medicinos teorija ir praktika, 2011; t.17, Nr.4: 457-467. Mikaliūkštienė A, Kalibatienė D, Mickuvienė J, Varvuolytė S. Medicinos studentų patiriamas stresas ir jo įtaka emocinei būsenai ir miego kokybei (Stress Impact on Emotional Status and Sleep Quality in Medical Students). Medicinos teorija ir praktika, 2012; t.18, Nr.4.1. ISSN1392-1312: 392-399. Mikaliūkštienė A, Kalibatienė D, Dubova B. Sergančiųjų pirmojo tipo cukriniu diabetu psichoemocinės būsenos įvertinimas (Assessment of the Psychoemotional State of Patients with Type 1 Diabetes) Medicinos teorija ir praktika, 2012; t.18, Nr.4.1. ISSN1392-1312: 400-404. Mikaliūkštienė A, Tijūnėlienė I, Kalibatienė D, Staigis R. Pacientų, kuriems implantuotas elektrokardiostimuliatorius, gyvenimo kokybės įvertinimas (The Quality of Life Assessment of Patients with a Pacemaker) Medicinos teorija ir praktika, 2012; t.18, Nr.4.1. ISSN1392-1312: 405-411. Mikaliūkštienė A, Nalivaikienė R. Employment Opportunities for Graduate Nurses from 4 Vilnius Hospitals. Nursing Education, Research and Practice, 2012; No 2: 74-78. Mikaliūkštienė A, Sukackienė A, Kalibatienė D. Sergančiųjų koronarine širdies liga psichoemocinės būsenos ir miego kokybės įvertinimas (Psychoemocional State and Sleep Quality Evaluation of the Patients Suffering from Coronary Heart Disease). Medicinos teorija ir praktika, 2013; t.19, Nr.3.2. ISSN1392-1312: 51-57. Mikaliūkštienė A, Savickienė V, Kalibatienė D. Arterinės hipertenzijos rizikos veiksnių ir požiūrio į ligos kontrolę įvertinimas šia liga sergančiųjų pareigūnų grupėje (Arterial Hypertension Risk Factors and Attitude Towards Evaluation of Disease Control of the Disease Afflicted Officers Group). Medicinos teorija ir praktika, 2013; t.19, Nr.3.2. ISSN1392-1312: 63-71. Mikaliūkštienė A, Juozulynas A, Narkauskaitė L, Žagminas K, Sąlyga J, Stukas R. Quality of life in relation to social and disease factors in patients with type 2 diabetes in Lithuania. Med Sci Monit 2013; DOI: 10.12659/MSM.883823; 19:165-174 Mikaliūkštienė A, Žagminas K, Juozulynas A, Narkauskaitė L, Sąlyga J, Jankauskienė K, Stukas R, Šurkienė G. Prevalence and determinants of anxiety and depression symptoms in patients with type 2

	diabetes in Lithuania. Med Sci Monit 2014; 20; 182-190; e-ISIN 1643-3750. Jerdiakova N, Mikaliūkštienė A, Gierasimovič Z, Kalibatienė D. LABORATORINIŲ TYRIMŲ PREANALIZĖS PERIODU SLAUGYTOJŲ DAŽNIAUSIAI DAROMOS KLAIDOS (MOST COMMON MISTAKES OF NURSES DURING THE PREANALYTICAL PERIOD OF LABORATORY TESTS). Medicinos teorija ir praktika, 2014; 20 (4); 299-305. (ISSN1392-1312) Natalja Jerdiakova, Aldona Mikaliūkštienė. THE MOST COMMON MISTAKES OF THE NURSES DURING THE PREANALYTICAL PHASE OF VENOUS BLOOD VOLLECTION. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 56-58. ISBN 978-609-459-365-9. Julija Kreč, Aldona Mikaliūkštienė. THE MOTIVATION OF NURSING SPECIALITY CHOICE AND WORK. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 58-59. ISBN 978-609-459-365-9. Sandra Žitkutė, Aldona Mikaliūkštienė. PRACTICAL TRAINING OF NURSING AT UNIVERSITY AND COLLEGE: STUDENTS ATTITUDE. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 60-61. ISBN 978-609-459-365-9. Lina Baltokaitė, Aldona Mikaliūkštienė. NURSING QUALITY ASSESSMENT IN CARDIOLOGY CENTER: VIEWPOINT OF PATIENTS. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 71-73. ISBN 978-609-459-365-9. Lina Stambrauskienė, Aldona Mikaliūkštienė. PATIENTS PERCEPTION OF THE HOSPITAL NURSING CARE SERVICES. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 73-76. ISBN 978-609-459-365-9. Vilija Gentvilaitė, Aldona Mikaliūkštienė. 50 – 74 YEAR OLD PEOPLE OPINION ON COLORECTAL CANCER PREVENTION PROGRAM AND PARTICIPATION IN IT AND NURSE'S ROLE IN THE PROGRAM IMPLEMENTATION. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 76-78. ISBN 978-609-459-365-9. Justinas Leveika, Aldona Mikaliūkštienė. COMPARATIVE EVALUATION OF NURSING SERVICES PROVIDED BY PRIMARY HEALTH CARE CENTERS IN VILNIUS AND PETERBOROUGH: THE PATIENT'S PERSPECTIVE. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 79-81. ISBN 978-609-459-365-9. Marija Rakel, Aldona Mikaliūkštienė. NURSING NEEDS OF CHILDREN WITH TYPE 1 DIABETES. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 85-87. ISBN 978-609-459-365-9.

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto doktorantūros komiteto teikimu (2015-02-03, protokolas Nr. 4)
patvirtinta Medicinos fakulteto taryboje 2015 m. vasario 10 d. protokolo Nr. 150000-T-1 (603)

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto dekanas prof. dr. Algirdas Utkus